

ALS VINT ANYS DE L'ENVIAMENT DE LES TROPES BRITÀNIQUES

Ulster, de guerra civil a guerra d'alliberament

L'Europa dels estats, en la seva part occidental, té dues ferides que sagnen des de fa anys. Una se situa al País Basc, a l'estat espanyol, i l'altra a l'Ulster o Irlanda del Nord. Ara fa vint anys, el 14 d'agost del 1969, el primer ministre britànic, el laborista Harold Wilson, enviava les tropes a l'Ulster per deturar l'escalada de violència entre catòlics i protestants.

Antoni Reig

Dins la convulsa vida política de l'Ulster la data del 14 d'agost es convertia en història i des de fa anys els nacionalistes irlandesos l'aprofiten per a manifestar-se contra l'ocupació militar britànica a la seva província del nord.

Cal aclarir d'entrada alguns conceptes terminològics en l'afer de l'Ulster perquè és objecte de confusió parlar de catòlics i protestants com si es tractés estrictament d'un conflicte religiós. A l'Ulster viuen dues comunitats enfrontades en el seu conjunt (les excepcions, és a dir, els exemples de convivència, amistat, matrimonis mixtos, escoles íntegrades i barris mixtos són numèricament ínfims).

La comunitat dominant és la protestant, amb tots els matisos que es vulguin fer, i

la dominada és la catòlica. Els primers tenen el poder econòmic i tradicionalment el poder polític i es consideren lleials a la corona britànica. La seva postura política és clara: volen seguir formant part del Regne Unit de la Gran Bretanya i d'Irlanda del Nord. El seu origen està en els immigrants escocesos i anglesos, protestants, amb els quals es va repoblar el nord de l'illa d'Irlanda fa segles després de les matances d'irlandesos que es negaven a sotmetre's al poder britànic.

Els catòlics són partidaris en la seva major part de la reunificació de l'illa, és a dir, de la retirada britànica de l'Ulster i l'ingrés de la província dins la República d'Irlanda. Per això podem parlar de nacionalistes irlandesos i nacionalistes britànics, de republicans i monàrquics, de catòlics i protestants. En poques paraules he intentat deixar clar que sota una terminologia reli-

giosa hi ha un conflicte format per un conjunt de factors històrics, polítics, socials i religiosos, però no sols religiosos.

Els inicis de la violència

El 1967 una organització cívica, l'Associació d'Irlanda del Nord pels Drets Civils (NICRA), engegà una campanya pacífica per a reivindicar el dret de vot per a tot-hom, allò d'«un home, un vot». El poder polític i econòmic és a les mans de les classes dirigents protestants que governen discriminant clarament els catòlics. Sols els que tenen determinats béns poden votar, i com que els catòlics són els més pobres, resulta que molts no tenen dret a vot. Els habitatges són atorgats pel poder municipal, també en les mans dels protestants, i així naixen els guetos o barris de gent pobra (catòlics) que, com en el cas de Derry (Londonderry per als protestants), es formen als

afores de la ciutat, fora de les muralles, com el Bogside. Ja que els pobres no poden votar encara que siguin majoria, com a Derry, el poder municipal i polític està assegurat a les mans dels protestants. El sistema es perpetua.

La campanya de la NICRA és percebuda com un atac a la base del sistema de domini dels protestants i aquests reaccionen amb violència llançant la policia o escamots d'extremistes contra els manifestants pacífics. Els agredits reaccionen a la violència amb una violència defensiva i tot l'Ulster s'inflama en un inici de guerra civil. És aleshores quan l'IRA (Exèrcit Republicà Irlandès) renaix de les seves cendres per defensar els barris i pobles catòlics que són atacats i incendiats per la policia o els escamots protestants. I és aleshores que Wilson envia les tropes per deturar l'inici de guerra civil.

De l'alegria al Bloody Sunday

Els catòlics reben amb alegria els soldats britànics perquè veuen en ells una força d'interposició destinada a evitar els atacs de la policia (els B Specials, seran dissolts per la seva brutalitat en els atacs als catòlics) i els extremistes protestants, perfectament organitzats i armats amb consentiment total de les autoritats.

L'evolució dels esdeveniments farà canviar la postura de la comunitat catòlica i els soldats britànics passaran a ser odiats com els protestants perquè la seva actuació no és neutral i el 1971 ja han omplert les presons amb més d'un miler de catòlics sospitosos de ser simpatitzants o membres de l'IRA. No passa el mateix amb els extremistes protestants ni amb els policies bruts, que no són pràcticament molestats, sols se'ls manté a ratlla per evitar que cometin nous excessos.

La lluita contra l'ocupant britànic passarà a primer terme a partir del 30 de gener del 1972 quan una manifestació pacífica de 20.000 persones, organitzada pel NICRA a Derry, és dissolta a trets pel primer batalló de paracaigudistes britànics, amb un balanç de tretze morts i centenars de ferits. Va ser el Bloody Sunday (diumenge de sang), una altra data històrica en la turmentada vida de l'Ulster. Des d'aleshores l'IRA s'ha situat en primer pla responent a la violència amb violència, i la situació a l'Ulster s'ha anat podrint progressivament.

Fa vint anys Londres envià forces militars per deturar una guerra civil i la va convertir en una guerra d'alliberament. Encara no hi ha un punt final per a aquesta història. □

CONGRÉS EXTRAORDINARI, L'ÚLTIMA CARTA DELS REFORMISTES

PC hongarès o la disjuntiva

En les eleccions parcials a Hongria l'oposició centrista del Fòrum Democràtic ha imposat gairebé tots els seus candidats.

Un seriós avís per als comunistes, que tot i el seu gir socialdemòcrata no tenen el suport popular que esperaven.

Libert Ferri

El Partit Socialista Obrer Hongarès —el partit comunista— no va obtenir els bons resultats que esperava en les eleccions parlamentàries parcials del diumenge 6 d'agost. Dels quatre escons en joc —buits, per la mort o renúncia dels seus titulars—, tres els va guanyar l'oposició i un continua vacant perquè l'índex de participació no va arribar al 50%.

Els tres nous diputats són membres de l'anomenat Fòrum Democràtic, la plataforma política de tendència populista i liberal que aglutina gairebé la majoria dels grups d'oposició i que es perfila com el gran adversari dels comunistes en les primeres eleccions legislatives lliures que es faran a començament de l'any que ve. De fet, les eleccions en quatre districtes han estat més que unes parcials: han estat unes *primàries* on els candidats opositors —que es podien presentar per primera vegada des del 1947— han aconseguit un suport multitudinari que oscil·la entre el 60 i el 70% dels vots. El percentatge de vots més elevat aconseguit pels comunistes, a la circumscripció de Szeged, no va arribar al 22%.

La promesa de la direcció comunista hongaresa encapçalada per Rezso Nyers i Imre Poszgay és que les eleccions del 1990 seran totalment lliures —no amb *quotes* d'escons prèviament assignades com a Polònia—. Això vol dir que, si els resultats de diumenge s'extrapoleessin a la pròxima convocatòria general, el Partit Socialista Obrer Hongarès hauria de cedir el poder al Fòrum Democràtic. I tot i que Nyers i Poszgay han assegurat en els últims mesos que estan disposats a passar a l'oposició, la veritat és que ells estaven molt segurs de poder guanyar les eleccions. Abans dels resultats de diumenge, el fet d'abandonar el poder apareixia com una possibilitat remota, però després de la derrota del 6 d'agost han començat a sorgir veus d'alarma que parlen d'«avis seriós».

Segons els diversos interessos ideològics, i fins i tot personalistes, aquest «avis seriós» s'interpreta de maneres diferents i dóna pas, també, a conclusions enfrontades pel que fa a línia política a seguir. Per als conservadors del partit, aplegats ara al voltant del secretari general Karoly Grosz —fins fa poc un renovador; ara un centrista moderat— caldria frenar la política de reformes

i de multipartidisme perquè, segons ells, porta inevitablement a la restauració del capitalisme a Hongria.

Per als més radicals, els líders dels quals són precisament els homes forts de la situació —Nyers i Poszgay— l'error del passat immediat que podria provocar la desfeta del futur, estaria en el fet d'haver volgut mantenir artificialment la unitat del partit: durant la primavera van ser moltes les veus que es van alçar al si del Comitè Central i fins i tot del Parlament demanant l'escissió de l'ala reformista del PSOH que ara com ara és majoritària. La teoria del «separem-nos en pau» la comparteixen molts intel·lectuals i quadros qualificats que no tenien clar —i ara, encara menys— que les sigles del Partit Socialista Obrer Hongarès poguessin guanyar unes eleccions.

Unes sigles, deien, massa compromeses amb el passat. Nyers i Poszgay van demanar moderació a les seves bases i van elaborar una fórmula de compromís: ells, en persona, el 18 de juny, van presidir el funeral de rehabilitació d'Imre Nagy —el primer ministre líder de la insurrecció antiscoviètica del 1956—, i també ells mateixos, al cap de pocs dies van fer neteja al Politburó i el Comitè Central i van assumir el poder amb un programa d'allò més socialdemòcrata.

Després de la derrota del 6 d'agost aquesta fórmula estratègica i de compromís es perfila ineficaç. Tot fa preveure que en el congrés extraordinari del partit, convocat per a la primera setmana d'octubre, l'ombra de l'escissió hi planarà amb més força que mai. El congrés d'octubre és l'última carta que els queda per jugar a Nyers i Poszgay si volen que vagi endavant la seva hnia socialdemòcrata. La ruptura del partit seria traumàtica, sí, però tindria l'avantatge de diferenciar formalment, jurídicament i per sempre el projecte conservador del reformista. *Stalinians* i *neocomunistes*, segons la nova terminologia d'alguns polítics, anrien cadascú pel seu camí. Això afavoriria les expectatives d'una nova alternativa electoral de l'esquerra reformista, un component essencial de la qual seria el ressuscitat Partit Socialdemòcrata que ara com ara es troba dividit entre els partidaris d'acostar-se al Fòrum Democràtic i els qui volen construir un projecte autònom de socialisme democràtic. □